

Číslo 486
26. září 2022

V tomto čísle naleznete

Úvodník

Regionální akce Předsedáme Evropě

Ochrana rozpočtu Unie před porušováním zásad právního státu v Maďarsku

Doporučení Rady o posílení prevence – screening rakoviny

Zasedání Rady pro obecné záležitosti

Série debat „To je Evropa“ v Evropském parlamentu

Schválené rámcové pozice

Program evropských institucí

Úvodník

Milé čtenářky a čtenáři,

máme před sebou o jeden den kratší, ale o nic méně zajímavý pracovní týden. Ve čtvrtek proběhne již osmá regionální akce v rámci cyklu „Předsedáme Evropě“, a to v Jihlavě na Masarykově náměstí. Stejně jako v uplynulých týdnech se i v Jihlavě mohou návštěvníci těšit na zábavné aktivity, atrakce pro děti i kulturní program.

Radu EU čekají tři zasedání v Bruselu. Prvním byla hned v pondělí Rada pro zemědělství a rybolov. Ministři diskutovali celosvětově se zhoršující potravinovou krizí způsobenou ruskou invazí na Ukrajinu nebo řízením rybích populací v EU. Ve čtvrtek se uskuteční Rada pro konkurenceschopnost (vnitřní trh a prů-

mysl), která se bude věnovat připravovanému návrhu nástroje pro mimořádné situace na jednotném trhu, návrhu nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků nebo zabezpečení dodávek kritických surovin. Na pátek svolalo české předsednictví mimořádné zasedání ministrů odpovědných za energetiku (Rada pro dopravu, telekomunikace a energetiku) s cílem dosáhnout politické dohody ohledně návrhu nařízení Rady o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie.

V Praze v tomto týdnu končí několikadenní mezinárodní setkání pořádané neziskovou organizací Europa Nostra pod záštitou Evropské komise a Ministerstva kultury ČR – Evropský summit kulturního dědictví. Zaměřený je na klíčová témata ochrany hmotného i nehmotného kulturního dědictví v zrcadle teritoriálních událostí i globálních hrozeb, především v souvislosti s okupací Ukrajiny. Vrcholem summitu bylo v pondělí slavnostní předávání výročních ocenění za významné počiny v oblasti kulturního dědictví.

Evropský parlament tento týden pracuje ve výběrech a připravuje se na plenární zasedání, které proběhne příští týden ve Štrasburku. V pondělí vedl Výbor pro hospodářské záležitosti tradiční měnový dialog s prezidentkou ECB Christine Lagardeovou, Výbor pro dopravu a cestovní ruch v pondělí diskutoval s ukrajinským ministrem dopravy o současné dopravní situaci v zemi, včetně situace v Černém moři. Výbor pro zahraniční věci čeká tento týden prezentace nominací na letošní Sacharovovu cenu za svobodu myšlení.

Regionální akce Předsedáme Evropě

V týdnu od 19. do 25. září proběhly hned tři regionální akce v rámci projektu Předsedáme Evropě.

V úterý 20. září měli pod pokličku českého předsednictví příležitost nahlédnout obyvatelé Ústí nad Labem. Kromě bohatého programu se akce setkala i s příznivým počasím. Příjemnou atmosféru navodil návštěvníkům Městských sadů i pestrý kulturně vzdělávací program. Po třinácté hodině program zahájila Ludmila Johnová, vedoucí Oddělení pro Eurocentra, která mluvila především o přínosu českého předsednictví pro české občany, či návštěvníkům připomněla jeho priority.

V moderované diskusi na téma „Evropské příležitosti nejen pro mladé“ Ludmila Johnová a Michaela Kosíková probraly možnosti, které se (nejen) mladým lidem naskýtají díky českému členství v Evropské unii. „Evropská unie pro mě představuje především neomezenou formu spolupráce a příležitostí“, odpověděla vedoucí Oddělení pro Eurocentra Ludmila Johnová na otázku moderátora, týkající se prvních myšlenek při vyřčení termínu „Evropská unie“. Michaela Kosíková doplnila, že ona si pod pojmem představuje především možnost cestovat a vzdělávat se, /Pokr. na s. 2/

a to jak doma, tak i v cizích zemích. Z konkrétnějších témat byl v debatě zmíněn například portál EURES, jako platforma, na které si zájemci o práci v unijních zemích mohou ověřit dostupnost volných pracovních míst. Ústřední regionální akce byla zakončena vystoupením kapely The Silver Spoons.

Další stanicí série akcí Předsedáme Evropě byly **Karlovy Vary**. Smetanovy sady se staly na celý den prostorem věnovaným debatám a kulturním akcím souvisejícím s právě probíhajícího předsednictví České republiky v Radě Evropské unie. Díky příznivému počasí a kulturnímu programu nebyla nouze o návštěvníky. Programem akce tentokrát provázela Martin Čermák. Na úvod spolu s vedoucí oddělení pro Eurocentra na Úřadu vlády Ludmilou Johnovou vysvětlil, co pro Českou republiku předsednictví v Radě EU znamená. Součástí programu byly informační stánky a zábavně-vzdělávací aktivity. Tradičně na akci nechyběl kulturní program. Návštěvníci se mohli přijít podívat na vystoupení oddílu capoeiry SKP Hvězda K. Vary, který předvedl umění podobající se tanci a zápasu. Poté proběhl krátký workshop, ve kterém si mohli lidé vyzkoušet základní kroky tohoto umění.

Akce Předsedáme Evropě v Karlových Varech zahrnovala také dva koncerty. Vystoupil písničkář Petr Lůftner a na závěr akce zazpívala kapela Nebe. V neposlední řadě zahrnoval program debatu na téma přeshraniční spolupráce v EU. Účastnili se jí senátor a starosta obce Boží Dar Jan Horník, jednatelka Klubu česko-německého partnerství Lenka Šaldová, ředitel Česko-německého fondu budoucnosti Tomáš Jelínek a starosta obce Chodov Patrik Pizinger.

Po Karlových Varech se dějištěm dalšího dílu stala **Plzeň**. Tentokrát byla akce Součástí prezentační a vzdělávací show „Jetotu“, pořádané střediskem volného času

Radovánek. Součástí akce byl i debatiní stan, v němž proběhlo několik debat o tématech týkajících se EU. Monika Ladmanová, vedoucí Zastoupení Evropské komise v ČR, zhodnotila necelou polovinu českého předsednictví v Radě EU tak, že si Česko zatím vede velmi dobře – aktivně se například podílí na řešení energetické krize. „Tím, že jednáme jako 27 zemí společně, je naše vyjednávací pozice mnohem silnější,“ podtrhla význam role předsednické země. Monika Ladmanová poté stručně shrnula pět hlavních priorit českého předsednictví.

Mladí lidé, kteří debatu moderovali a zároveň tvořili většinu publika, jí rovněž položili otázku, jak by se EU měla dostat k mladým lidem. „EU o tom nemůže rozhodovat, ale může to podporovat – podporou iniciativ jako Evropský rok mládeže či konkrétních projektů,“ řekla vedoucí Zastoupení Evropské komise v ČR.

Na totéž téma navázal host následující debaty, koordinátor informačních středisek Europe Direct v ČR Martin Pelc. Ten vyzdvihl přínos práce s učiteli a projektů zaměřujících se na mediální vzdělávání či ekologickou výchovu. „Je důležité, aby mladí lidé věděli o příležitostech, které jim EU nabízí, a využívali je,“ apeloval. Konkrétní příklady takových příležitostí divákům představil Jakub Jeřábek, ambasador programu DiscoverEU a host poslední z debat.

Série regionálních akcí Předsedáme Evropě se po dvou západočeských zastávkách přesune do Jihlavy, kde proběhne další pokračování ve čtvrtek 29. září. /redakce Euroskopu/

Ochrana rozpočtu před porušováním zásad právního státu v Maďarsku > Komise

Evropská Komise dne 18. září navrhla Radě, v rámci nařízení o obecné podmíněnosti rozpočtu, opatření na ochranu rozpočtu EU a finančních zájmů EU před porušováním zásad právního státu v Maďarsku. Maďarsko se tak může stát prvním členským státem EU, který přijde o peníze kvůli pravidlům podmiňujícím čerpání z unijního rozpočtu dodržováním principů právního státu. Návrh musí schválit většina členských zemí EU.

Tento krok vychází z intenzivního dialogu mezi Komisí a maďarskými orgány v minulých měsících, který vedl k tomu, že Maďarsko navrhlo řadu nápravných opatření s cílem řešit nedostatky, které Komise zjistila při formálním zahájení procesu dne 27. dubna letošního roku.

Komise dospěla k závěru, že navrhovaná nápravná opatření v zásadě mohou řešit dané problémy, pokud budou správně podrobně popsána v příslušných právních předpisech a podle toho prováděna. Komise zastává názor, že v důsledku systémových problémů v oblasti právního státu (zejm. pokud jde o zadávání veřejných

zakázek, střet zájmů a korupci) existuje ze strany Maďarska riziko pro rozpočet, resp. finanční zájmy Unie.

Z tohoto důvodu Komise v této fázi navrhuje pozastavení 65 % plateb ze tří operačních programů (cca 7,5 mld EUR) a zákaz vstupovat do závazků se svěřeneckými fondy zřízenými ve veřejném zájmu u programů prováděných v přímém a nepřímém řízení.

Rada má nyní jeden měsíc na to, aby kvalifikovanou většinou rozhodla, zda taková opatření přijme. Tato lhůta by mohla být za výjimečných okolností prodloužena nejvýše o další dva měsíce. Mezitím bude Komise sledovat situaci a informovat Radu o všech relevantních prvcích, které by mohly mít vliv na její současné posouzení. Maďarsko se zavázalo, že do 19. listopadu plně informuje Komisi o splnění klíčových prováděcích kroků. /M. Ondičová/

Komise vydala dne 20. 9. 2022 návrh doporučení Rady o posílení prevence prostřednictvím včasného odhalení: Nový přístup k onkologickému screeningu. Návrh se opírá o čl. 168 SFEU (veřejné zdraví). Program onkologického screeningu EU je jednou z deseti stěžejních iniciativ, které jsou zaváděny v rámci Evropského plánu boje proti rakovině. Cílem navrhovaného doporučení je zvýšit počet screeningů, jež zahrnou více cílových skupin a více typů nádorových onemocnění, přičemž důraz je kladen na odhalování rakoviny v rané fázi.

Navrhované doporučení zavádí nový přístup EU k osvědčeným postupům pro zlepšení onkologického screeningu a nahrazuje stávající přístup, který existuje již 20 let a naléhavě vyžaduje aktualizaci. Co se týče finanční podpory zavádění nových doporučení, 38,5 milionu EUR bylo přiděleno v rámci programu „EU pro zdraví“ a 60 milionů EUR v rámci programu Horizont Evropa. Kromě toho Komise navrhne dodatečné finanční prostředky na onkologický screening v rámci programu „EU pro zdraví“ 2023. Další podporu lze poskytnout i z evropských regionálních fondů, fondů soudržnosti a sociálních fondů.

Cílem doporučení je zvýšit využívání screeningu rakoviny prsu, tlustého střeva a konečníku a rakoviny děložního čípku, aby bylo dosaženo cíle stanoveného v Evropském plánu boje proti rakovině, tj. do roku 2025 nabídnout tato screeningová vyšetření 90 % osob, jež splňují podmínky pro daný screening. Kromě toho by cílený screening měl být rozšířen na další druhy rakoviny, zejména na rakovinu prostaty, plic a žaludku.

Na podporu provádění budou za finanční podpory programu „EU pro zdraví“ vypracovány pokyny EU pro screening a léčbu rakoviny plic, prostaty a žaludku. Stávající pokyny EU týkající se rakoviny prsu, tlustého střeva a konečníku a děložního čípku budou pravidelně aktualizovány.

Doporučení věnuje zvláštní pozornost rovnému přístupu ke screeningu, potřebám konkrétních socioekonomických skupin, osob se zdravotním postižením a osob žijících ve venkovských nebo odlehlých oblastech, aby se onkologický screening stal realitou v celé EU. Doporučení kromě toho zavádí pravidelné systematické sledování screeningových programů včetně odlišností prostřednictvím Evropského systému informací o rakovině a Registru nerovností v oblasti onkologických onemocnění.

Návrh Doporučení bude projednáván na pracovní skupině Rady I02 (Pracovní skupina pro veřejné zdraví) pod Radou EPSCO. První projednání návrhu je plánováno na 27. září. ČR podporuje návrh doporučení, protože patří mezi příkladové země, např. v lednu 2022 zavedla nad rámec současného schématu i pilotní projekt pro screening plicních nádorů. Navíc české předsednictví uspořádalo v červenci konferenci k onkologii, jejíž výstupy v podobě výzvy k akci byly následně projednány na neformálním setkání ministrů zdravotnictví v září. Ambicí českého předsednictví je projednání a schválení doporučení na prosincové Radě pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele, část zdraví. Jakmile bude doporučení přijato Radou, nahradí stávající doporučení o onkologickém screeningu z roku 2003. /M. Žiga/

Zasedání Rady pro obecné záležitosti > Rada

Hlavním tématem zářijového jednání Rady pro obecné záležitosti byla příprava říjnové Evropské rady. Ministři měli dále na programu follow-up Konference o budoucnosti Evropy, vztahy se Spojeným královstvím, legislativní programování a otázku právního státu. Jednání předsedal ministr pro evropské záležitosti Mikuláš Bek.

Ministr na úvod první formální Rady pro obecné záležitosti stručně představil priority českého předsednictví s důrazem na agendu Rady pro obecné záležitosti. Následně se Rada věnovala přípravě říjnové Evropské rady diskuzí nad komentovaným návrhem pořadu jednání. Ten většina delegací včetně Komise obecně podpořila s tím, že témata války na Ukrajině, energetiky a ekonomické situace budou v nadcházejících týdnech a měsících pro jednání lídrů klíčová.

Místopředseda Komise Maroš Šefčovič poté informoval ministry o aktuálním stavu ve vztazích EU-Spojené království. Připomněl zásadní události posledních dní – úmrtí královny Alžběty II. a výměnu vládního kabinetu, nyní pod taktovkou premiérky Liz Trussové. Nejpálčivější záležitostí vzájemných vztahů zůstává otázka implementace Protokolu o Irsku a Severním Irsku. Nástup nového vládního kabinetu představuje dle Komise příležitost pro obnovu diskuzí. V tuto chvíli však vyčkává, k jakým krokům nová britská vláda přistoupí.

V rámci zasedání proběhla i výměna názorů k dalšímu postupu v implementaci závěrů Konference o budoucnosti Evropy. Na základě dříve distribuovaného podkladového dokumentu se diskuze zaměřila na tyto body: možné použití překlenovacích doložek (pasarel) obsažených ve Smlouvách k přechodu od jednomyslnosti k hlasování kvalifikovanou většinou v Radě, iniciativy související s Konferencí, které byly představeny v rámci projevu předsedkyně Komise o stavu Unie a v souvisejícím prohlášení Komise o záměru, a opatřeních, kde může Rada konat samostatně.

V rámci legislativního plánování zástupce Komise stručně představil Zprávu o strategickém výhledu pro rok 2022 a prohlášení o záměru, které publikovala v návaznosti na projev předsedkyně Komise o stavu Unie. V následné debatě ministři obecně přivítali zaměření nové zprávy o strategickém výhledu na prolínání zelené a digitální transformace a její provázanost s prioritami pro příští rok. Pokud jde o prohlášení o záměru, ministři podpořili navržené iniciativy a vyzdvihli zohlednění návrhů vzešlých z Konference o budoucnosti Evropy. Většina států jmenovitě podpořila důraz Komise na další podporu Ukrajiny a plánované iniciativy včetně návrhu revize trhu s elektřinou, evropského aktu ke kritickým surovinám nebo balíčku úlev pro malé a střední podniky.

/Pokr. na s. 4/

Posledním bodem jednání byla horizontální diskuze k právnímu státu, založená na výroční zprávě Komise, jejíž třetí vydání bylo publikováno 13. července. Zpráva informuje o situaci v členských státech ve čtyřech hlavních oblastech: systému soudnictví, protikorupčním rámci, svobodě a pluralitě médií a ostatních institucionálních otázkách tý-

kajících se systému brzd a protivah, přičemž letos poprvé obsahuje konkrétní doporučení členským státům. České předsednictví bude v dialogu Rady pokračovat v listopadu se zaměřením na situaci v dalších pěti státech dle protokolárního pořadí. /R. Franěk/

Série debat „To je Evropa“ v Evropském parlamentu > Evropský parlament

Jak vidí hlavy států a předsedové vlád EU současný stav Unie? V sérii plenárních rozprav vyzval Evropský parlament vedoucí představitelé EU, aby se podělili o své názory a řešení problémů, kterým Evropa čelí.

Od letošního března se v rámci debat nazvaných „To je Evropa“ v Evropském parlamentu uskutečnilo šest debat. Na plenárním shromáždění vystoupili estonská premiérka Kaja Kallasová (v březnu), italský premiér Mario Draghi (v květnu), irský předseda vlády Micheál Martin (na prvním červnovém plenárním zasedání), chorvatský premiér Andrej Plenković (na druhém červnovém plenárním zasedání) a řecký premiér Ministr Kyriakos Mitsotakis (v červenci).

Zatím poslední proslov přednesla v rámci této série dne 13. září na plenárním zasedání Evropského parlamentu (EP) finská premiérka Sanna Marinová. Premiérka Marinová se ve svém projevu zaměřila na klíčové otázky související se současnou bezpečnostní a energetickou situací v Evropě.

Premiérka Marinová zdůraznila význam jednoty a solidarity mezi členskými státy EU tváří v tvář geopolitickým, energetickým a ekonomickým výzvám. Dodržování zásad právního státu, podpora lidských práv a evropských demokratických hodnot jsou klíčové pro schopnost EU řešit současné i budoucí krize. „V demokracii si lidé mohou rozhodovat o své vlastní budoucnosti. Chceme dát každému šanci na úspěch.“, uvedla. Pokud jde o reakci EU na nedávné krize a výzvy, finská premiérka podpořila režim sankcí proti Rusku, včetně pozastavení dohody o usnadnění udělování víz mezi EU a Ruskem. Vyjádřila též podporu mimořádným opatřením pro snížení cen plynu a elektřiny a zajištění dodávek energie na nadcházející zimu i zavedení daně z mimořádných zisků. Zmínila potřebu zelené

transformace (na základě balíčku Fit for 55) a ukončení závislosti na ruských fosilních palivech většími investicemi do obnovitelných zdrojů a diverzifikace zdrojů energie (v případě Finska včetně jaderné energie).

Co se týče politiky rozšíření EU, podpořila rozhodnutí udělit status kandidátské země Ukrajině a Moldavsku a uznat evropskou perspektivu Gruzie. Odmítla výzvy k reformě Smluv. „Otevření smluv uprostřed krize není relevantní. Naši občané nežadají institucionální změny, ale spíše reformy, které by reagovaly na veliké výzvy lidstva i na jejich každodenní obavy a problémy. Tyto problémy mohou být řešeny i za současného rámce, například tím, že se navýší počet rozhodnutí kvalifikovanou většinou v zahraniční politice.“, zdůraznila a naznačila konstruktivní postoj Finska k dalšímu směřování EU a doporučením konference o budoucnosti Evropy.

V následné debatě poslanci uvítali rozhodnutí Finska vstoupit do NATO, které posiluje společnou evropskou a transatlantickou bezpečnost (EPP, S&D). Poslanci ocenili výzvy Marinové k větší strategické autonomii (GUE/NGL, RE) i otevřenost k přechodu na kvalifikovanou většinu v SZBP (S&D). Vyzvali k změně fungování energetických trhů (S&D, GUE/NGL) a ukončení spekulací na trhu s energiemi (Greens/EFA). Někteří odmítli návrh na zastropování cen energií (NI). Zmíněna byla potřeba navýšení investic do obnovitelných zdrojů a zelených technologií k urychlení zelené tranzice (GUE/NGL, RE), ale i kritika Finska v oblasti lesního hospodářství (Greens/EFA). Diskutovalo se také o genderové rovnosti a genderové předpojatosti v politice (ECR). /J. Linková/

Schválené rámcové pozice > Rámcové pozice

Rámcová pozice k Výroční zprávě za rok 2021 o **používání zásad subsidiarity a proporcionality a o vztazích s vnitrostátními parlamenty** (vypracoval Úřad vlády)

Rámcová pozice ke Zprávě Evropské komise o **právním státu 2022** (vypracoval Úřad vlády)

Rámcová pozice ke zprávě Komise o stanovení **podstatné změny okolností pro zahřívání tabákové výrobky** v souladu se směrnicí 2014/40/EU (vypracovalo Ministerstvo zemědělství)

Rámcová pozice ke směrnici Komise v přenesené pravomoci (EU) .../... ze dne 29. 6. 2022, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU, pokud jde o **zrušení některých výjimek týkajících se zahřívání tabákových výrobků** (vypracovalo Ministerstvo zemědělství)

Rámcová pozice k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o **poskytnutí makrofinanční pomoci Ukrajině** (vypracovalo Ministerstvo financí)

Rámcová pozice ke sdělení Komise „**Nová evropská inovační agenda**“ (vypracovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

Rámcová pozice k návrhu doporučení Rady „**Cesty ke školnímu úspěchu**“ (vypracovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

Zasedání Rady pro zemědělství a rybolov dne 26. září v Bruselu

Záříjové Radě dominují rybolovné kvóty - na programu jsou rybolovná práva pro rok 2023 sdílené se Spojeným královstvím a každoroční konzultace EU-Norsko a pobřežní státy pro rok 2023. Jako obvyklý bod bude diskutována situace na trhu, kde bude přítomen i ministr zemědělství Ukrajiny a bude rozebírána situace v oblasti zemědělské produkce a logistiky na Ukrajině (vč. solidarity lanes). Komise bude také informovat o zemědělských aspektech revize směrnice o průmyslových emisích.

Zasedání kolegia komisařů dne 28. září 2022

Kolegium na svém středním zasedání projedná přizpůsobení pravidel odpovědnosti (Směrnice o odpovědnosti za škody způsobené umělou inteligencí a revize směrnice o odpovědnosti za výrobek) a provádění sociálního pilíře (doporučení o minimálním příjmu, ochrana pracovníků před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci)

Zasedání Rady pro konkurenceschopnost dne 29. září v Bruselu

Ministři zahájí politickou rozpravu o připravovaném návrhu nástroje pro mimořádné situace na jednotném trhu, který Evropská komise předložila dne 19. září 2022. Dále budou ministři diskutovat o návrhu nařízení o ekodesignu udržitelných výrobků, který Evropská komise předložila v březnu 2022.

Mimořádné zasedání Rady pro dopravu, telekomunikace a energetiku dne 30. září v Bruselu

Ministři energetiky zemí EU budou usilovat o dosažení politické dohody ohledně návrhu nařízení Rady o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie.

Týden v Evropské unii

Týdenní monitoring událostí v EU Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR

Číslo 486., týden od 19. září až 25. září 2022 * Šířeno výhradně v elektronické podobě * Přípravují pracovníci Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR * Editor: Kristina Hubáčková* Kontakt: newsletter@vlada.cz